کمیته محتوایی قرارگاه جنگ ترکیبی بلاغ مبین

نشریه موکب

مرجعیت، پیونددهنده امت و مکتب

۱۴۰۵/۰۸/۲۷ | شماره ۲۰۴

مرجعیت، پیونددهنده امت و مکتب

سرخط

رحلت مرجع عالیقدر و ضایعه بزرگ جهان تشیع: ارتحال ملکوتی فقیه اهل‌بیت (ع) و مرجع عالیقدر جهان تشیع، حضرت آیت‌الله‌العظمی حسین وحید خراسانی، ضایعه‌ای جبران‌ناپذیر برای حوزه های علمیه و جهان اسلام است. این مصیبت بزرگ، داغی سنگین بر دل امت اسلامی نشاند که یک عمر بهره‌مندی از سرچشمه فیض و دانش این فقیه فرزانه را بدرقه راه خود می‌سازد. از دست دادن چنین شخصیت‌های برجسته‌ای که سراسر عمر خود را در مسیر اعتلاء و نشر معارف دین صرف کرده‌اند، حوزه‌های علمیه و جامعه اسلامی را در سوگ و اندوهی عمیق فرو می برد.

جایگاه رفیع مرجعیت شیعه در پیوند امت با مکتب: مرجعیت شیعه در ایران اسلامی و سراسر جهان، ریشه‌دارترین و معتبرترین نهاد هدایت فکری و معنوی است که امت اسلامی را به سرچشمه زلال مکتب اهل‌بیت (ع) متصل می‌سازد. این جایگاه رفیع، به‌ویژه در دوران حیات پربرکت حضرت آیت‌الله‌العظمی وحید خراسانی، تجلی‌گاه پیوند عمیق عواطف و اعتقادات مردم با معارف عترت طاهره (ع) بود. ارادت ویژه و سوزان آن فقیه فقید به مقام شامخ ائمه اطهار (ع) و به‌ویژه حضرت صدیقه طاهره، فاطمه زهرا (س) که تقارن ارتحال ایشان با ایام شهادت آن حضرت معنا یافته است، الگویی ماندگار از عاشقانه ترین پیوند با انوار عصمت و طهارت (ع) به جای گذاشته است. در پیام مقام معظم رهبری به مناسبت ارتحال این عالم جلیل القدر نیز آمده است: «همگان با تحسین از ظهور پررنگ و خالصِ عنصر سرسپردگی به ذوات مقدّسهٔ معصومین صلوات‌الله و سلامه علیهم اجمعین در کلام و مرام ایشان یاد می‌کنند.»(۱۴۰۵/۰۸/۲۷)

یک قرن تلاش علمی و نهادینه‌سازی معارف دینی: کارنامه یک قرن عمر با برکت و سراسر مجاهدت حضرت آیت‌الله‌العظمی وحید خراسانی، سرشار از آثار علمی سترگ، دروس حوزوی عمیق، تربیت شاگردان برجسته و اعزام مبلغان دینی به اقصی نقاط برای نشر معارف الهی است. کرسی‌های درس فقه و اصول ایشان در حوزه علمیه قم، پایگاه تربیت صدها فقیه و محقق بود که با تکیه بر استوانه‌های علمی ایشان، مبانی فقه جعفری را تبیین کردند. همچنین تلاش های مستمر آن مرجع بزرگ در اعزام مبلغان و تبیین معارف قرآن و اهل‌بیت (ع) برای آحاد مردم، فرهنگ دینی جامعه را مستحکم ساخت و اندیشه‌های ناب اسلامی را در دل‌ها نهادینه نمود.

بصیرت، ولایت مداری و تعهد به مصالح امت و نظام اسلامی: ارتباط معنوی و عمیق حضرت آیت‌الله‌العظمی وحید خراسانی با رهبر شهید و دعا برای موفقیت نظام اسلامی و حفظ کیان آن، نشان دهنده بصیرت، ولایت مداری و تعهد ایشان به مصالح امت و نظام اسلامی بود. امروز بر همه ارکان جامعه و نهادهای انقلابی فرض است تا با قدرشناسی عمیق از مقام مراجع عظام تقلید، در حفظ شأن و جایگاه بی بدیل این ارکان هدایت بکوشند. اطاعت از رهنمودهای دینی و معنوی مراجع، راهگشای عبور از چالش‌ها و صیانت از ارزش‌های انقلاب اسلامی است و جامعه اسلامی همواره قدردان این خیمه‌گاه‌های رفیع هدایت و معنویت خواهد ماند.

روایت الهی

وراثت انبیاء و پاسداری از حریم دین: نهاد مرجعیت شیعه در تاریخ پرفرازونشیب اسلام، استوانه‌ای استوار برای صیانت از دین و هدایت امت اسلامی بوده است. فقیهان عادل و مراجع تقلید، ادامه‌دهندگان راه انبیاء الهی و پاسداران حریم شریعتند. چنان‌که در روایت شریف آمده است: «إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ» (کافی، ج ۱، ص ۳۲)؛ این میراث‌داری به معنای انتقال توحید، معارف و احکام الهی به نسل‌هاست. حضرت آیت‌الله‌العظمی وحید خراسانی، عالمی بود که یک عمر با مجاهدت علمی، حوزه‌های علمیه را رونق بخشید و مصداق بارز وراثت از پیامبران در هدایت جامعه به سوی توحید و اهل‌بیت (ع) بود.

هدایت امت و اتصال به سرچشمه زلال اهل بیت (ع): پیوند دادن آحاد جامعه با انوار درخشان عترت طاهره (ع)، فلسفه اصلی حضور مراجع عظام در رأس هرم هدایت فکری امت اسلام و جهان تشیع است. مراجع بزرگوار دین، چراغ هدایت در تاریکی‌های فتنه و جنگ شناختی دشمنانند. قرآن کریم در وصف نقش هدایت‌گری راسخان در علم می‌فرماید: «وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ» (سجده، ۲۴). ارتحال حضرت آیت الله‌العظمی وحید خراسانی که با تبیین دقیق مقام شامخ اهل‌بیت (ع) و به‌ویژه دفاع از حریم مظلومانه حضرت صدیقه طاهره (س)، امت اسلامی را در ایام شهادت آن بانو، با مکتب اهل‌بیت (ع) پیوند می زد، دلهای مشتاقان را داغدار نمود.

مقام والای علمای ربانی: جایگاه علمای ربانی در نزد پروردگار و در هدایت جامعه، فراتر از اندازه گیری‌های مادی است. چنان‌که در حکمت‌های دینی تأکید شده است علم و خرد علمای امت، گواهی بر عظمت جایگاه آنان در پیشگاه الهی است. در حدیثی پرمضمون درباره فضیلت عالمان ربانی آمده است: «عُلَمَاءُ أُمَّتِي أَفْضَلُ مِنْ أَنْبِيَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ» (احتجاج، ج ۱، ص ۱۷). این فضیلت بی‌نظیر، ثمره یک قرن تلاش خالصانه، و میراث گران‌بهایی است که آن فقیه عالیقدر در طول عمر پربرکت خود برای ترویج مکتب اهل‌بیت (ع) به یادگار گذاشت.

اطاعت از رهبری و مراجع، رمز بقا و اقتدار نظام اسلامی: پایداری و اقتدار نظام اسلامی مرهون پیوند ناگسستنی میان امت، ولایت فقیه و ارکان مرجعیت دینی است. مراجع عظام تقلید با نگاه ژرف‌بین خود، همواره حامی کیان اسلام و نظام اسلامی بوده اند. ولایت مداری و ارتباط معنوی و عمیق حضرت آیت‌الله‌العظمی وحید خراسانی با رهبر شهید، حجتی روشن بر لزوم قدرشناسی از مراجع عظام و اطاعت از رهنمودهای هدایتگرانه آنان است تا امت اسلامی با تمسک به این خیمه‌گاه‌های معنویت، قله‌های کمال و اقتدار را فتح کند. مقام معظم رهبری نیز در پیام ارتحال ایشان فرمودند: «بی‌شک آن‌جناب به‌واسطهٔ زحمات ممتد و مستمر در راه شریعت و مذهب، حقّ عظیمی بر جامعهٔ مؤمنین و حوزات علمیّه دارند که همگان باید به‌یاد و شاکر آن باشند.» (۱۴۰۵/۰۸/۲۷).

روایت زمینی

آیت‌الله‌العظمی حسین وحید خراسانی: آیت الله‌العظمی حسین وحید خراسانی فقیه والامقامی که پس از دهه ها تحصیل، تحقیق و تعلیم علوم آل محمد(ص)، دفاع از حریم مقدس اهل بیت(ع)، کفالت ایتام حضرت ولی عصر(عج)، تربیت جمع کثیری از عالمان فاضل و احیای شعائر دینی به ویژه عزای صدیقه کبری (س) پس از ایام شهادت آن حضرت جان به جان آفرین تسلیم کرد. به همین مناسبت مروری کوتاه بر زندگی ایشان خواهیم داشت.

بهره گیری از اساتید در اتصال با حوزه نجف: مهاجرت به نجف اشرف، نقطه عطفی در زندگی علمی آیت‌الله وحید خراسانی بود. ایشان در حدود ۲۷ سالگی راهی نجف شد؛ حوزه‌ای که در آن روزگار همچنان یکی از مهم‌ترین کانون های تولید دانش فقهی و اصولی جهان تشیع بود و میراث علمی بزرگانی چون آخوند خراسانی، میرزای نائینی، آقا ضیاء عراقی و محقق اصفهانی در آن جریان داشت. این فقیه برجسته در نجف از محضر چند تن از مراجع و استادان بزرگ بهره برد. آیت‌الله سید ابوالقاسم خویی مهم‌ترین استاد ایشان در این دوره بود و آیت الله وحید خراسانی سال‌های طولانی در درس فقه و اصول وی حضور یافت. همچنین از درس آیت‌الله سید عبدالهادی شیرازی، آیت‌الله سید محسن حکیم و آیت‌الله سید محمود شاهرودی بهره برد. (پایگاه اطلاع‌رسانی الشیعه)

استقرار در قم و انتقال تجربه‌های گران‌بها: آیت‌الله وحید خراسانی پس از سال‌ها تحصیل و تدریس در نجف، در سال ۱۳۴۹ شمسی به ایران بازگشت. ایشان ابتدا در مشهد به تدریس پرداخت و سپس راهی قم شد؛ شهری که در دهه‌های پیش از انقلاب اسلامی و پس از آن، به‌تدریج جایگاه خود را به‌عنوان مهم‌ترین مرکز آموزش عالی حوزوی در ایران تثبیت می‌کرد. ورود ایشان به قم، تنها اضافه شدن یک استاد به مجموعه استادان این حوزه نبود. آیت الله وحید خراسانی حامل تجربه‌ای از سنت علمی نجف بود که می‌توانست در کنار سنت‌های موجود در قم، به تقویت و گسترش روش اجتهادی و اصولی بینجامد.(پایگاه اطلاع‌رسانی الشیعه) و به تعبیر مقام معظم رهبری به مناسبت ارتحال ایشان: «دو مجلس درسی روزانهٔ ایشان در دهه‌های اخیر از اصلی‌ترین محافل درسی محسوب می‌شد. در این درس‌ها، علاوه بر جهات تحقیقی شخصِ خود ایشان، توجّه جدّی و عمیق و حق‌شناسانه به نظرات بعضی از برجسته‌ترین دانشمندان دوره‌های اخیر حوزهٔ علمیّهٔ نجف اشرف و تسلّط بر آن به‌خوبی منعکس بود.»(۱۴۰۵/۰۸/۲۷)

پیوند با مکتب اهل‌بیت (ع): در کنار فقه و اصول، توجه به معارف اهل‌بیت (ع) از محورهای برجسته شخصیت آیت الله وحید خراسانی بود. ایشان در سخنرانی‌ها و جلسات درس، بارها به تبیین مقام اهل‌بیت (ع)، جایگاه امامت و ضرورت شناخت عمیق‌تر سیره و معارف آنان پرداخت. این اهتمام، تنها در سطح مباحث نظری و اعتقادی باقی نمی‌ماند. آن مرجع عالی‌قدر معتقد بود پیوند جامعه شیعی با اهل‌بیت (ع) باید در زندگی عمومی و مناسک دینی نیز ظهور و بروز داشته باشد. از همین رو، احیای شعائر و گسترش مجالس سوگواری در مناسبت‌های مختلف را مورد توجه قرار می‌داد. در میان این مناسبت‌ها، ایام فاطمیه جایگاه ویژه‌ای داشت. آیت‌الله وحید خراسانی از جمله عالمانی بود که برای تثبیت جایگاه عمومی و اجتماعی این ایام تلاش فراوانی کرد. در سال‌هایی که برگزاری مراسم فاطمیه در برخی مناطق هنوز به گستردگی امروز نبود، ایشان بر ضرورت شناساندن مقام حضرت فاطمه زهرا (س) و برپایی باشکوه مراسم عزاداری تأکید می‌کرد.(مباحثات)

حمایت از انقلاب، با نگاه به حفظ حرمت دین: نسبت آیت‌الله وحید خراسانی با انقلاب اسلامی را باید با توجه به منظومه فکری و دغدغه‌های اعتقادی ایشان بررسی کرد. این مرجع عالی‌قدر از عالمانی نبود که مسائل انقلاب و نظام سیاسی را صرفاً از زاویه مناسبات روزمره سیاسی دنبال کند. مسئله اصلی در بسیاری از مواضع ایشان، جایگاه دین، حفظ حرمت تشیع و صیانت از سرمایه‌ای بود که جامعه شیعی در طول تاریخ برای حفظ مذهب و برپایی نظام دینی هزینه کرده است. از این منظر، هشدارهای ایشان به مسئولان را نمی‌توان صرفاً در قالب مخالفت سیاسی یا تأیید بی‌قیدوشرط عملکرد دستگاه‌های حکومتی تفسیر کرد. آیت‌الله وحید خراسانی در عین تأکید بر اهمیت حفظ نظام اسلامی، نسبت به هر اقدامی که به تضعیف دین، خدشه‌دار شدن جایگاه تشیع یا آسیب دیدن اعتماد عمومی به نهادهای دینی بینجامد، حساسیت نشان می‌داد. (پایگاه اطلاع‌رسانی مرجع ما)

میراثی فراتر از یک مرجعیت: میراث آیت‌الله‌العظمی وحید خراسانی را می‌توان در چند حوزه به‌هم‌پیوسته جست‌وجو کرد. نخست، میراث علمی ایشان در فقه و اصول و استمرار سنت اجتهادی نجف در حوزه قم است؛ دوم، شاگردانی که در طول سال‌های متمادی از درس ایشان بهره بردند و خود در حوزه‌های مختلف علمی به تدریس و پژوهش پرداختند؛ سوم، اهتمام ایشان به گسترش شعائر و مناسک شیعی و تبدیل مناسبت‌های مذهبی به بخشی از حیات عمومی جامعه؛ و چهارم، مواضع و تذکراتی که درباره حفظ حریم تشیع و نسبت میان نظام اسلامی و اهداف دینی آن بیان می‌کردند.

خاکریز من

توصیه‌های معنوی آیت‌الله العظمی وحید خراسانی:

۱. در همه حال خداوند را در نظر داشته باشید که او این همه نعمت‌های بی‌پایان را به شما داده است و سعی کنید نماز را اول وقت به جا آورید که اول وقت، رضوان الله است.

۲. هر روز بعد از نماز صبح، دعای عهد «اللهم رب النور العظیم...» را بخوانید که وسیله ارتباط با ولی عصر (عج) است.

۳. هر روز صبح بعد از نماز و شب قبل از خواب، یازده مرتبه سوره توحید را قرائت کنید و در شبانه روز هر مقدار توانستید این سوره را بخوانید.

۴. بعد از هر نماز، تسبیحات حضرت زهرا (س) را فراموش نکنید و بعد از آن سه مرتبه بگویید: «صَلی الله علیک یا ابا عبد الله و علی المُستشهدین بین یدیک و رحمة الله برکاتهٔ» و دعای «اللهم کن لولیک...» را بخوانید.

۵. هر روز صبح یا شب، سوره «یس» را برای حضرت زهرا (س) قرائت کنید.